

W USA po polsku

MARIAN NOWY

Dr Jolanta Tatara jest prawnikiem, pedagogiem i historykiem wielokulturowości. Działa na polu nauki i edukacji amerykańskiej. Od 1993 związana jest z Chicago Public School. Od 2000 roku jest dyrektorem Polskiej Szkoły im. Jana Pawła II w Lemont, Illinois. Działaczka polonijna, wiceprzewodnicząca Kongresu Oświaty Polonijnej, członek Board of Directors American Teachers Association.

Prawnik, pedagog, historyk wielokulturowości – skąd te specjalności? Studia prawnicze ukończyła w Uniwersytecie Jagiellońskim w 1980 roku. W roku 1987 wyjechała do Stanów Zjednoczonych, gdzie ukończyła studia pedagogiczne, rozwijając swoje zainteresowanie wielokulturowością w amerykańskim szkolnictwie na studiach doktoranckich. Wróciła do młodzieńczych marzeń i teraz jest pedagogiem w szkolnictwie amerykańskim. Związana jest również z oświatą polonijną.

– Podczas studiów w Krakowie wpajano mi zasady patriotyzmu, dlatego jestem przekonana, że mam obowiązek kontynuować to, czego nauczyłam się od mistrzów – mówi dr Tatara. – Chodzi o kształtowanie wśród młodzieży polonijnej zdrowego ducha patriotyzmu, podkreślanie, że Ojczyzna to dziedzictwo, które nie tylko obejmuje dobra materialne na określonym terytorium, ale nade wszystko jest skarbcem wartości i treści duchowych ludzi, obojętnie gdzie przebywają. Staram się przekazywać umiłowanie tego, co ojczyste, młodzieży polonijnej. Polski/polonijny patriotyzm, poddany próbie czasu w obcej rzeczywistości, czasami nie jest wystarczająco silnym spoiwem w konstruowaniu jednorodnej tożsamości narodowej.

Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie...

W dniach 7–11 września 2011 roku obradował w Krakowie III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie, poświęcony dziedzictwu i problemom nauki młodzieży polskiej na obczyźnie. Tematem wiodącym było podsumowanie dorobku licznych konferencji poświęconych szkolnictwu w skupiskach polskich na obczyźnie. Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności wraz z Krakowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, przy współdziałaniu Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, zwrócili uwagę na zagadnienia związane z instytucjonalną realizacją strategii promocji języka polskiego poza granicami.

W swoim wystąpieniu dr Jolanta Tatara przedstawiła Stany Zjednoczone jako kraj, który buduje swoją tożsamość, jednocześnie nie odbierając jej innym. Współczesna polityka USA wspiera rozwój różnych kultur oraz związanych z nimi języków narodowych poszczególnych grup etnicznych, zapewniając równocześnie możliwość opanowania języka angielskiego. Przyświeca temu idea jak najlepszego przygotowania uczniów do uczestnictwa

w wielokulturowym życiu społecznym, poprzez rozwijanie potencjalnych możliwości każdego z nich. Realizacja tych zamierzeń polega na indywidualnym podejściu, uwzględniającym także sferę kulturową, z którą są związani uczniowie – tak, aby nie odcinając korzeni, stawiali się lepszymi obywatelami Stanów Zjednoczonych i mieli większe szanse w życiu. Wychowanie w edukacji amerykańskiej traktowane jest jako transmisja zdobyczy kulturowych i podtrzymywanie naturalnych interakcji dziecka z jego środowiskiem i rozwijającym się społeczeństwem.

...i Kongres Oświaty Polonijnej

Ważnym problemem, który pojawił się w trakcie obrad i późniejszych roboczych spotkań, był stan i perspektywy nauczania przedmiotów ojczyznianych na obczyźnie, niemożność lub nieumiejętność wspólnego działania na rzecz polonijnego patrymonium rozrzuconego w świecie. Wobec powyższego przyjęto Deklarację III Kongresu, którego uczestnicy postulowali m.in. stworzenie spójnego szkolnictwa i udzielanie przez rząd znaczącej pomocy placówkom oświatowym za granicą. Kongres stał się również impulsem wskazującym potrzebę powołania ponadpaństwowej organizacji, która jednym głosem mówiłaby o potrzebach oświaty polonijnej. Organizacji samorządnej i niezależnej, mającej służyć wzmocnieniu polonijnego ruchu oświatowego na całym świecie.

Dwa lata później, w dniach 22–24 czerwca 2012 roku w Pułtusku, odbył się Zjazd Założycielski, na którym ponad 50 delegatów z różnych organizacji oświatowych powołało Kongres Oświaty Polonijnej. Organizację, która jest ciałem konsultacyjnym, reprezentacyjnym i doradczym, mającym za zadanie wypracowywanie koncepcji i rozwiązań wspierających rozwój oświaty polskiej za granicą, we współpracy z działającymi w Polsce instytucjami parlamentarnymi, rządowymi i pozarządowymi.

– Wielu uczestników I Zjazdu w swoich wystąpieniach podkreślało najważniejsze cele: nauka języka polskiego za granicą, promowanie polskiej kultury, wzmocnienie patriotyzmu – mówi Jolanta Tatara. – Patriotyzm, nieodłącznie towarzyszący dwóm pojęciom: ojczyzna i naród, jest określeniem związanym z terenem, jego kulturą, historią tworzoną przez grupę ten teren zamieszkującą. Można być jednak patriotą z dala od terytorialnej wspólnoty, gdy rozwój osobowości kształtuje się z poczuciem tożsamości grupowej. Powinnością każdego Polaka zamieszkałego za granicą jest troska o ocalenie i zachowanie polskości we wszelkiej postaci. Uważam również, iż obowiązkiem każdego emigranta jest oddanie części swej wiedzy zdobytej na obczyźnie – swojej ojczyźnie. Przebywając w Stanach Zjednoczonych od ponad dwudziestu siedmiu lat, związana jestem czynnie z edukacją zarówno amerykańską, jak i polonijną, a przez to z organizacjami oświatowymi.

Kraków – warto wiedzieć

W czasie spotkania z prof. Michałem Hellerem w 2009 roku (trzecia od lewej – dr Jolanta Tatar). W spotkaniu wzięło udział około 600 osób. – Jednym z przykładów naszych działań jest organizowanie „Spotkań z Wielkimi Polakami”, aby motywować młodzież do kontynuowania nauki na najlepszych amerykańskich uczelniach – mówi dr Tatar.

Jak to działa

Przyjęcie przez rząd Stanów Zjednoczonych odpowiednich rozwiązań prawnych umożliwia mniejszościom narodowym i etnicznym prowadzenie własnych instytucji oświatowych, których celem jest zaspokajanie potrzeb, oczekiwań i aspiracji społeczności mniejszościowych – upraszczają one wszelakie procedury zezwalające na wsparcie instytucjonalne i organizacyjne dokonywane przez państwa zewnętrzne, których „obywatele” zdecydowali się zamieszkać na terenie USA. Pomimo tego, że według amerykańskiego ustawodawstwa oświatowego każda z mniejszości narodowych i etnicznych ma nadane szerokie prerogatywy edukacyjne, to jednak nie wszystkie korzystają z tych praw w równym stopniu. Współczesność, w obszarze tożsamości narodowej, wyznaczana jest przez subiektywizm – możliwość wyboru i decydowania o swojej narodowej przynależności.

Polacy powołali do życia instytucje szkół polskich, których działalność rozwija się przede wszystkim w myśl zasady *Learning and Teaching*. Szczególnego podkreślenia wymaga rozmiar przedsięwzięcia, bowiem poddając oglądowi ów fenomen szkolnictwa polonijnego, życia kulturalnego i naukowego, należy podkreślić rolę Polonii w repolonizacji edukacji dzieci i młodzieży ze środowiskiem Polonii amerykańskiej i swoistego renesansu szkół polonijnych w USA. Polonijne szkoły stanowią uzupełnienie dla programów amerykańskich szkół tygodniowych i mają za zadanie nie tylko nauczanie języka polskiego w celu podtrzymania tożsamości narodowej Polaków, ale także pomoc uczniom w adaptacji w nowych warunkach.

*

Prof. Dorota Prasałowicz z Uniwersytetu Jagiellońskiego zapytana o rolę, jaką spełnia dr Tatar w działalności polonijnej, odpowiada: – Jolanta Tatar, doktor nauk pedagogicznych, jest od wielu lat ambasadorem polskości w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Skutecznie działa tam na rzecz rozwoju edukacji ojczyściej, wspomagając społeczne szkoły języka polskiego i polskiej kultury. Osobiście od kilkunastu lat prowadzi modelową placówkę tego typu, Polską Szkołę im. Jana Pawła II w Lemont, Illinois. Jako wiceprezes Kongresu Oświaty Polonijnej animuje debatę na temat wymiarów polskiej tożsamości w warunkach migracji, zalet dwujęzyczności, a także na temat wychowywania młodzieży przez polonijną szkołę w duchu godzenia polskiej tradycji z procesami integracji ze społeczeństwem przyjmującym. Wykorzystuje w tym swe doświadczenia z pracy w amerykańskim szkolnictwie oraz działalności w tamtejszym środowisku pedagogicznym, przez które została wybrana do Board of Directors American Teachers Association. Dodatkowo Jolanta Tatar mobilizuje wsparcie władz RP dla oświaty polskiej w świecie, zasiadając w Radzie Oświaty Polonijnej przy Ministrze Edukacji Narodowej.

A prof. Zygmunt Kolenda, prezes Krakowskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” dodaje: – Dr Jolanta Tatar należy do nielicznej grupy osób, dla których działalność na rzecz Polonii, szczególnie młodzieży, wynika z wewnątrznie ugruntowanego poczucia obowiązku patriotycznego. Widać to wyraźnie poprzez wieloletnią aktywność z niezmiennym zaangażowaniem. Cieszymy się, że dana nam jest możliwość współpracy, bo przez nią my również stajemy się bogatsi w naszej codziennej pracy dla Polonii.

MARIAN NOWY